

adviesnota

de 20-20-doelstelling m.b.t. de hogeronderwijsmobiliteit

**definities en criteria die gebruikt worden
om de studentenmobiliteit te meten en te registreren**

Situering

Het Leuven / Louvain-la-Neuve Communiqué, april 2009, stelt dat in 2020 minstens 20 % van de afgestudeerden in de Europese hogeronderwijsruimte een studie- of stageperiode in het buitenland achter de rug moet hebben.

De interpretatiewijze van de 20-20-doelstelling roept vragen op. Er is geen praktische richtlijn beschikbaar om vast te stellen wat onder deze doelstelling valt, en hoe kan bepaald worden of de richtlijn gehaald wordt, of niet. De verwarring hieromtrent is groot. Er wordt, op het niveau van de raad van bestuur van Flamenco vzw (*Flanders Agency for Mobility and Cooperation in Higher Education*) aangedrongen op overleg op Vlaams niveau om de concrete modaliteiten vast te leggen.

Flamenco-werkgroep

Tijdens de vergadering van de raad van bestuur van Flamenco van 25 januari 2011 wordt een werkgroep ingesteld om inzake de praktische modaliteiten betreffende de 20-20-doelstelling rond studentenmobiliteit in het hoger onderwijs, een advies te formuleren.

De leden van de werkgroep zijn:

Valère Meus, Universiteit Gent, voorzitter ; Bart Hendrickx, Katholieke Universiteit Leuven ; Jean-Pierre Roose, Erasmushogeschool (tot september 2011) ; Kristien Bauwens, XIOS Hogeschool ; Magalie Soenen, departement Onderwijs & Vorming ; Bernadette Allaert, Flamenco.

De eerste versie van de adviesnota wordt goedgekeurd door de raad van bestuur van Flamenco tijdens de vergadering van 10 mei 2011. De nota wordt voor commentaar aan de hogeronderwijsinstellingen gestuurd. Er werden 8 reacties ontvangen en 1 vanwege het secretariaat voor Universitaire Ontwikkelingssamenwerking (VLIR-UOS). Tijdens een overleg van de werkgroep op 28 november 2011 worden de commentaren besproken en in de nota geïntegreerd. De indeling van de nota wordt geoptimaliseerd.

Voorliggend advies werd goedgekeurd door de raad van bestuur van Flamenco op 24 januari 2012.

Voorliggende documenten

- Leuven / Louvain-la-Neuve Communiqué, april 2009,
- Benchmarking 20 % mobility: summary, 12 februari 2010,
- Advies over studentenmobiliteit, Vlaamse Onderwijsraad, raad Hoger Onderwijs, 24 juni 2010.

Definities

In de context van deze adviesnota worden de kernbegrippen als volgt gedefinieerd:

Mobiliteit:

- *Credit mobility*, zowel binnen als buiten Europa.
- Het verwerven van een **opleidingsonderdeel**, of een deel van een opleidingsonderdeel in het buitenland, inclusief bachelorproef, thesis, scriptie, masterproef, eindwerk, stages, veldwerk, enz. in de mate dat deze deel uitmaken van het **curriculum**. Dat wil zeggen: in de mate dat deze expliciet **gevalideerd** worden binnen de opleiding en er een evaluatiedocument (dus niet noodzakelijk een cijfer) wordt opgesteld door de ontvangende organisatie.
- Projecten in het kader van initiatieven als Internationalisation @ home worden niet als mobiliteit beschouwd.

Gevalideerd: geldig verklaard, goedgekeurd, academisch erkend (valideringsdocument: zie verder).

Opleiding: een samenhangend geheel van georganiseerde scholings-, trainings- en vormingsactiviteiten na afloop waarvan een diploma uitgereikt kan worden en een graad verleend.

Headcount: de telling, per studiegebied, van de individuele student.

Modaliteiten en criteria voor meten en registreren

Voorliggend advies spreekt over *credit mobility* wanneer een student op **individuele** basis, per **studiecyclus** minimum **15** credits heeft verworven of minder dan 15 credits heeft verworven tijdens een verblijf in het buitenland van **3** onafgebroken maanden.

Toelichting

Credits die op basis van een collectieve studiereis naar het buitenland zouden worden toegekend, worden niet meegeteld.

Volgende studiecycli worden onderscheiden: Ba, Ma, Ph D. Wanneer een creditsysteem is geïmplementeerd zal HBO5 in deze bepaling worden ingeschreven.

Voorliggend advies maakt een onderscheid tussen (1) de Europese richtlijnen, waarbij studentenmobiliteit (tot nu toe) reeds wordt geteld vanaf 1 in het buitenland verworven credit ¹, en (2) de Vlaamse richtlijn waarbij studentenmobiliteit wordt geteld vanaf 15 in het buitenland verworven credits (of minder wanneer het verblijf in het buitenland 3 onafgebroken maanden betreft).

---

¹ Er werd vernomen dat de Europese richtlijn zou worden aangepast. *Vanaf 1 in het buitenland verworven credit* zou worden vervangen door: vanaf 15 in het buitenland verworven credits. Op het moment van eindredactie van voorliggende nota is deze richtlijn nog niet formeel goedgekeurd.

Het aantal credits wordt conform dit advies vastgelegd op 15 (of minder in een periode van 3 onafgebroken maanden) om reden van relevantie. Hiermee wordt aangegeven dat de buitenlandervaring een zekere *diepgang* en duur dient te hebben, en sporadische en heel korte verblijven in het buitenland niet apart als mobiliteitseenheden kunnen worden geteld. Bovendien stemt dit in de praktijk overeen met de 3 onafgebroken maanden zoals vereist voor uitwisselingen door het LLP-programma (Erasmus).

De uiteindelijke **toekenning** van de credits gebeurt door de thuisinstelling op basis van de **nodige documenten**.

Voorwaarden:

1. Er wordt op het niveau van de instelling een *learning agreement* opgesteld.
2. De instelling legt vast welke credits internationaal verworven zijn.
3. De in het buitenland verworven credits dienen gevalideerd te worden binnen het curriculum aan de thuisinstelling.

Toelichting

Er wordt aanbevolen om eenvormige standaarddocumenten op te stellen, teneinde de administratieve ontsluiting af te stemmen en een beheersbaar en overzichtelijk management te implementeren (zie eindconclusies).

Wat de validering betreft dient een academisch valideringsdocument in het dossier van de student beschikbaar te zijn. Het academisch valideringsdocument kan zijn: *transcript of records*, creditattest, *transcript of work placement*.

De **registratie** van de gegevens dient te gebeuren voor elke **studiecyclus** (Ba, Ma, Ph D) afzonderlijk.

Echter, een **cumulatief** systeem wordt ingebouwd. Dat wil zeggen: Wanneer een student in de bacheloropleiding geen 15 mobiliteitscredits heeft behaald, wordt de telling voortgezet op het niveau van de master, op voorwaarde dat de bachelor- en masteropleiding hetzelfde studiegebied betreffen. Wanneer de student wel 15 mobiliteitscredits heeft behaald in de bachelor, dan start de telling opnieuw op het niveau van de master. Dit principe geldt ook wanneer de student tijdens het studietraject van hogeronderwijsinstelling verandert.

Toelichting

Ba-na-Ba en Ma-na-Ma worden respectievelijk geteld onder de headcounts als onderdeel van hun cyclus Deze telling wordt ingebouwd als stimulans voor de student om alsnog 15 credits te behalen.

Alle internationaal verworven credits worden als eenheden geregistreerd.

In de structuur van de databank dient een hiërarchie te worden ingebouwd teneinde cumulatieve en beleids- of keuzespecifieke tellingen (optelsommen) mogelijk te maken (schema: zie bijlage).

Deze registratiehiërarchie dient te worden uitgewerkt en aangevuld met eenheden en cluster- en optelmodaliteiten.

Een dergelijke vorm van registratie maakt het mogelijk om de gegevens over de Vlaamse studentenmobiliteit gedetailleerd bij te houden, en statistische analyses op te stellen die doelgroep- en beleidsgericht kunnen worden geannoteerd.

Mobiliteit wordt gemeten (1) op het moment van de vraag van de meting; (2) bij het aantal net afgestudeerden binnen de respectieve studiecycli.

Voorbeeld: voor een stand van zaken in 2012 wordt gemeten bij de afgestudeerden van het academiejaar 2010 – 2011.

Specifieke modaliteiten

Stages

Dezelfde modaliteiten als voor studiemobiliteit zijn van toepassing.

De stage moet integraal deel uitmaken van het curriculum en apart opgelijst worden met vermelding van het aantal credits. Er wordt een stagecontract (*training agreement*) opgesteld door beide organisaties en een evaluatiedocument door de ontvangende organisatie.

Stages worden niet meegeteld als mobiliteit wanneer er geen formeel akkoord is met de ontvangende instelling. Er dient naar gestreefd te worden om alle stages te koppelen aan te verwerven credits.

Hoger kunstonderwijs

Het hoger kunstonderwijs kent specifieke vormen van mobiliteit: workshops, buitenlandse opdrachten, masterclasses, enz. Dergelijke verblijven in het buitenland worden, onder dezelfde voorwaarden als hier boven vermeld meegeteld. Er is dus een academische validering binnen het studietraject nodig.

PhD's

Voor PhD's gelden dezelfde voorwaarden als boven vermeld, echter met volgende specificatie: het verblijf in het buitenland heeft een minimumduur van 3 maanden, aaneensluitend.

Shuttle exchange

Shuttle exchange betreft de mobiliteit van een student die parttime (vb. één dag per week) les volgt in een buitenlandse instelling, zonder echter effectief in het buitenland te verblijven (vb. grensregio's). Deze vorm van mobiliteit wordt meegeteld conform de beschreven voorwaarden.

Vlaanderen - Wallonië

De studentenmobiliteit tussen Vlaanderen en Wallonië wordt meegeteld conform de beschreven criteria en voorwaarden.

Europa telt regionale mobiliteitsbewegingen niet mee. Deze telling gebeurt dan ook vanuit Vlaams perspectief, teneinde te beschikken over voldoende cijfer- en referentiemateriaal om statistische analyses, inclusief inhoudelijke annotaties, te kunnen opstellen.

Joint degrees

Joint degrees worden, conform de gedefinieerde voorwaarden, meegeteld wanneer deze uitgaande mobiliteit vanuit de eigen instelling meebrengen.

Degree mobility

De problematiek van *degree mobility* dient op Europees niveau geregeld te worden. In Vlaanderen zullen bevoegde instanties (hogeronderwijsinstellingen, overheid en agentschappen) de gegevens verzamelen en, conform de instructies, ter beschikking stellen.

Algemene aanbevelingen, opvolging en vervolginiciatieven

Centrale databank

- Eén centrale Vlaamse databank voor het bijhouden van studentenmobiliteit dient opgezet (uitgebouwd) te worden.
- De gegevens worden ingevoerd door de hogeronderwijsinstellingen.
- Alle gegevens worden bijeengebracht in een centrale mobiliteitsdatabank.
- Alle vormen van mobiliteit dienen, zowel wat betreft locatie als wat opleidingsaspect betreft, geregistreerd te worden, dat wil zeggen:
  - mobiliteit binnen en buiten Europa,
  - mobiliteit m.b.t. studie, stage en / of onderzoek.
- Per student moet het mogelijk zijn om de studiecycli (Ba, Ma, Ph D) apart en cumulatief, te volgen. D.w.z.: de loopbaan van één student dient te kunnen worden gevolgd. Voor de telling zijn niet de credits het uitgangspunt maar de *headcount*. Conform de Vlaamse richtlijn blijft het dus mogelijk om de cijfers van aaneensluitende bachelors en masters als 1 opleiding te beschouwen.
- Ook de mobiliteit binnen onderdelen van opleidingsonderdelen moet kunnen worden geregistreerd (zie schema als bijlage).
- De op te zetten en te ontwikkelen databank is geïntegreerd in of gekoppeld aan bestaande databanken.

Vervolginitiatieven

De Flamenco-werkgroep adviseert om een overlegplatform samen te stellen om de uitvoeringsmodaliteiten van het advies uit te werken, te adviseren en te begeleiden. De uitvoeringsmodaliteiten betreffen o.a.:

- Formuleren van adviezen m.b.t. de structuur van de databank.
- Formuleren van adviezen m.b.t. de integratie van de databank in de bestaande structuren.
- Adviseren in functie van het opzetten van een maximale registratietool om ook andere aspecten van het werkveld Internationalisering te ontsluiten: vbn. Internationalisation @ home, Leonardo, ...
- Opstellen van uniforme documenten voor alle instellingen
- Adviseren van workflows en het ontwikkelen van managementtools teneinde de administratieve opvolging optimaal en efficiënt te organiseren.

Bijlage: schema telhiërarchie databank

